

Avskaffa riksdagsledamöternas anpassningspension

Medborgarinitiativ till riksdagen för att avskaffa riksdagsledamöternas anpassningspension.

Vi föreslår att riksdagsledamöternas rätt till anpassningspension avskaffas för alla som har varit riksdagsledamöter.

Lagförslag

Lag om ändring av lagen om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter (329/1967)

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs övergångsbestämmelsen i lagen om ändring av lagen om pension för riksdagsmän (150/2011) och

fogas till lagen en ny övergångsbestämmelse som följer:

Lag om pension och anpassningsbidrag för riksdagsledamöter

Denna lag träder i kraft den 29 april 2019.

De som har innehaft uppdraget som riksdagsledamot innan lagen trädde i kraft och som 2 § 2 mom. och 11 § 4 mom. tillämpas på sådana de lydde i den lag om pension för riksdagsmän som gällde innan lag 150/2011 trädde i kraft har när denna lag träder i kraft rätt till anpassningsbidrag enligt 2 § i lag 150/2011.

Motivering

Inledning

Anpassningspension till riksdagsledamöter betalas de riksdagsledamöter som har blivit valda före 2011 års riksdagsval. Syftet med denna reform är att avskaffa riksdagsledamöternas rätt till anpassningspension oavsett när de har valts till riksdagen första gången.

I fortsättningen ska alla som har varit riksdagsledamot betalas anpassningsbidrag enligt lagens 2 §.

Nuläge

De riksdagsledamöter som blivit valda i 2011 års riksdagsval eller senare har fråntagits rätten till anpassningspension genom lag 150/2011. Den lagen stiftades på grundval av en lagmotion av riksdagsledamöter, och den bereddes utan att man utredde möjligheten att avskaffa samma rätt också för de riksdagsledamöter som valdes innan lagen trädde i kraft.

Bedömning av nuläget

En riksdagsledamot som valts före 2011 och som har varit ledamot i minst sju år har rätt till anpassningspension. Den rätten fortsätter tills ledamoten får ålderspension. Utbetalning av anpassningspensionen avbryts om riksdagsledamoten blir tillsvidareanställd på heltid.

En ledamot som valts första gången 2011 eller senare har rätt till anpassningsbidrag i 1–3 år efter sitt ledamotsuppdrag beroende på uppdragets längd.

Initiativets målsättning

Medborgarinitiativets målsättning är att uppmuntra de riksdagsledamöter som har rätt till anpassningspension att skaffa sysselsättning efter ledamotsuppdraget.

Det blir besparingar i statsfinanserna när anpassningspensioner inte längre behöver betalas ut.

Initiativets konsekvenser

Ekonomiska konsekvenser

Initiativet medför ekonomiska besparingar som det är svårt att bedöma i medborgarinitiativet. Enligt en notis i Iltalehti betalades i juni 2017 sammanlagt cirka 100 000 euro ut i anpassningspension till 36 riksdagsledamöter.

Anpassningsbidrag betalas inte ut lika länge som anpassningspension, och därför antas de årliga besparingarna uppgå till hundratusentals euro.

Dessutom medför initiativet skatteintäkter när riksdagsledamöter blir sysselsatta.

Systemen med anpassningspension och anpassningsbidrag administreras av Keva, och en övergång till ett enda system antas också minska de administrativa kostnaderna.

Samhälleliga konsekvenser

I sin nuvarande form ger systemet med anpassningspension regelbundet upphov till samhällsdebatt om att riksdagsledamöterna driver sina egna intressen. Att avskaffa pensionen höjer riksdagsledamöternas och riksdagens anseende.

Detaljmotivering

Övergångsbestämmelsen som ska upphävas

Anpassningspensionen för riksdagsledamöter som valts före 2011 baserar sig på övergångsbestämmelsen i lag 150/2011. På grundval av den bestämmelsen tillämpas bestämmelserna om anpassningspension på dessa ledamöter sådana bestämmelserna lydte före lag 150/2011.

När denna övergångsbestämmelse upphävs, omfattas alla riksdagsledamöter av anpassningsbidraget.

Den nya övergångsbestämmelsen

Den övergångsbestämmelse som nu föreslås säkerställer att bestämmelserna om anpassningsbidrag i fortsättningen tillämpas på dem som varit riksdagsledamöter och som tidigare omfattats av anpassningspensionen. På så sätt förhindras situationer där utbetalningen av en tidigare anpassningspension oväntat kan avbrytas. I enlighet med 2 § kommer alla som tidigare fått anpassningspension att ha rätt till anpassningsbidrag i minst två år. Dessutom kommer de som fyllt 59 år att ha rätt till anpassningsbidrag tills de får ålderspension.

Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft samtidigt som den riksdag som väljs i riksdagsvalet 2019 inleder sitt arbete.

Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Den föreslagna lagen avskaffar anpassningspensionen för riksdagsledamöter. Det har framförts i offentligheten att anpassningspensionen omfattas av egendomsskyddet i likhet med arbetspensionen. Men grundlagsutskottet har inte yttrat sig i ärendet.

Enligt grundlagsutskottet (GrUU 9/1999 rd) är egendomsskyddet för arbetspensionen baserat på att en förmån som betalas ut först senare betraktas som en del av vederlaget för en arbetsprestation. Men anpassningspensionen intjänas emellertid inte regelbundet genom ledamotsuppdraget, utan en riksdagsledamot ska vara ledamot minst sju år för att få anpassningspension.

Grundlagsutskottet har också i sitt utlåtande GrUU 12/1995 rd ansett att folkpensionen inte omfattas av egendomsskyddet. Utskottet gjorde sitt linjeval trots att den dåvarande folkpensionen intjänades under anställningsförhållandet.

Enligt initiativtagarnas uppfattning kan den lag som föreslås i medborgarinitiativet behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Eftersom ärendet är mångtydigt bör ett utlåtande om lagstiftningsordningen begäras av grundlagsutskottet.